

je vlada, ki je sklenila za nas tako škodljivo carinsko pogodbo z Nemčijo. Tam so kmetje organizirani, zato so si priborili pri sklepanju pogodbe toliko ugodnosti, seveda v našo veliko škodo. Če bomo tudi mi organizirani, bomo tudi prišli do potrebne veljave, kar je silno želeli. Kmečki sin Fr. Roškar, pravi, naj bi se odpravila oskrbovalna vprejetišča, ki samo pospešujejo lenibanje potujočih rokodelcev. Poslanec odgovori, da je istih misli, toda nemški poslanci še jih mislijo izboljšati, pa ne odpraviti. Na vprašanje glede šolne šole, odgovori, da se bode trudil za sedemletno šolo brez oproščanja. Velezanimivo obširno poročilo so volilci z navdušenim odobravanjem sprejeli in izrekli zahvalo in zaupanje vrlemu poslancu. O volilni spremembi je kaj dobro in deloma jako šaljivo govoril kaplan Lassbacher. Razjasnil je, kaj je enaka in splošna volilna pravica in jo primerjal z dosedanjim volilnim načinom. Treba je, da se vzdignemo kot en mož zoper nameravano krivično razdelitev mandatov na Južnem Štajerskem. Vnebovpijoča krivica bi bila, če bi Nemci na Južnem Štajerskem dobili 2 poslance, Slovenci pa le 6. Današnji shod glasno in odločno ugovarja zoper tako krivico! Govornikovemu ugovoru se je z največjim ogorčenjem pridružil ves zbor in je bil dotični sklep v sprejet med burnim pritrditvami. Nadalje je shod tirjal, naj se vse slov. občine v lipniškem in radgonskem polit. okraju pridružijo slov. volilnim okrajem, zahteval delitev Štajerske v upravnem, šolskem in gospodarskem oziru, slov. vsučilišče in nadsodišče v Ljubljani, vinarski poduk na novi kmetijski šoli pri Sv. Juriju, vpeljavo zimskih kmetijskih tečajev, ustanovitve narodnega sveta za Južni Štajer s polit. činim, gospodarskim in šolskim odsekom, slovensko uradovanje po vseh naših uradih in samoslovensko uradovanje pri naših županstvih. Vse resolucije so bile sprejete med splošnim odobravanjem. Tajnik kaplan Gomilšek je zbrane opozarjal na veliko važnost občinskih volitev ter kmetijske organizacije in kmetijske izobrazbe. Shod je zaključil predsednik z živio-klici na cesarja in papeža.

Politični ogled.

Državni zbor je dokončal posvetovanje o dovolitvi rekrutov ter sedaj razpravlja o zavarovanju zasebnih uradnikov. Vladin predlog o volilni spremembi se baje predloži zbornici dne 20. t. m. Nemški listi z velikanskim veseljem poročajo, da se je vlada pri razdelitvi mandatov za Štajersko ozirala le na nemške zahteve. V Avstriji pač ni več pravice, za to so avstrijski slovanski narodi vsi nezadovoljni.

Zmaga kmečkih strank na Češkem. Gospodarski svet (ali c. kr. kmetijska družba) na Češkem je razdeljena v češki in nemški oddelek. Ravno kar so se vršile volitve v oba oddelka ter se v obeh zmagali kandidatje kmečkih strank proti kandidatom drugih strank.

Zveza katoliških kmetovalcev na Bavarskem je zadnji čas silno narasla in šteje na stotisoče članov. Posebno je poskočilo število članov pri zadnjih volitvah. Tako je n. pr. v krajih ob dolnje-avstrijski meji bilo l. 1897 7300 članov, l. 1904 že 12 000, a. koncem l. 1905 že 22 000.

Pri tem delu mu je prišel nekdo na pomoč. Bilo je to neko človeče, doma iz Čarča. Nekdaj sta se bila skupno s Slavišem proti Turkom. Bila sta si tudi prijatelja. Poznala sta oba neko dekle, zalo Nevenko. Ker pa je ona dala roko Slavišu, da jo popelje pred oltar, se je razbilo prijateljstvo z Glišo, ki je tudi ljubil Nevenko. Slaviša ga je prosil, naj se ne huduje radi ženske in naj ne goji sovraštva! Glišo je izginil. Nevenko so pa ujeli Turki. Mesto, da bi se skupno masčevala, je gojil Glišo naprej srdo do Slaviše. Iskal je, kako bi ga ugonobil in se ponujal v službo lastnim sovražnikom. Vedel je dobro za skrivališče Slaviše, vedel, da se v „orlovo krilo“ pride lahko tudi po neki drugi poti, ki je vodila od strani. Bila je tako skrita, da se vsi vstaši Slaviše niso znali za njo. Po tej poti bi lahko napadli nepričakovano Slavišo in ga zajeli. Čakal je ugodne prilike.

Med tem je minulo več let in sovraštvo ni poglelo. Slaviša ni vedel, kje je Glišo, ta ga je pa zasledoval vedno. Skrit sovražnik je hujski od tisoč odkritih! Sedaj, ko si je Osvinbeg želel glave Slaviše, se je ponudil v njegovo službo. Osvinbeg je prijel za vse, kar bi mu pripomoglo do njegovih visokoletečih namenov.

„Si gjaur“, ali častiš koran?“

„Kračen sem, ali vaš prerok mi je ljubil!“

*) Gjaur, psovka za kristjane: pes.

(Dalje prih.)

V enem samem letu se je toraj tu število članov podvojilo. Podobno raste število članov po drugih krajih. Obenem s številom članov pa se širi tudi kmetijsko časopisje. Kmečki listi imajo že do 40 000 naročnikov. Poprej je obstajala na Bavarskem vse-mogočna zveza liberalnih kmetov, a krščanska zveza je svojo tekmovalko na le došla, ampak že daleko prekosila.

Nekaj o pitni vodi.

Predaval prof. dr. Leopold Poljanec.

Mariborčani zajemajo pitno vodo iz vodovoda. Ti porečejo: „Kaj nam je treba govoriti o dobri pitni vodi, saj jo imamo doma“. Toda kdo ve, jeli ostane vedno v Mariboru, slovenska pesem namreč pravi:

Danes tukaj, jutri tam,
drugi kraji, druga mesta,
če nam včas ni, pa drugam,
kamor nas popelje cesta.“

Mariborčani smo s svojo vodo pač res lahko zadovoljni. Malo draga je sicer; pa kaj dé, pipo odpreš in vode imaš, kolikor je hočeš, za žejo, za kuhinjo in za perilo, a tudi za ljubo živino. Kaj bi dali z veseljem za tako pipo pri hiši Poljanec na Ptujskem polju in prebivalci Slovenskih goric! Po letu, ko pritiska suša, morajo pustiti najsilnejše delo na polju, zapreči živino in iti po ure daleč na vodo, ki pa dostikrat še niti ni dobra. Ti bodo pač hoteli znati, kakšna mora biti dobra pitna voda.

Dobra reč naj je čista. Kmet čisti na gumni zrnje, mlinar čisti in loči moko od otrobov. Popolnoma čisto vodo delajo v lekarnah, praviš jej prekapana voda, z njo mešaš zdravila. Toda ta voda je precej draga, saj veš, da v lekarnah še vode ne dobiš zastoj. Človeškemu zdravju pa prekapana voda škoduje, ako jo piješ; zakaj ravno vsled čistosti izpere in izluži želodec in čreva, da dobiš hudo drisko. Tako se je zgodilo mojemu znancu. Mož boleha na želodec ter ne sme piti vode. Iz lekarne je dobil za svoje delo ravno prekapane vode; ker je bil žejen, je spil par požirkov, čes, ta voda mi ne more škoditi. Toda zmotil se je, še slabše mu je postalo.

V naravi sta precej čisti vodi: snežnica, ki jo dobiš, če raztopiš novega snega, in dežnica. Človeškemu zdravju nista škodljivi, a vendar ne piješ rad dežnice ali snežnice, ker imata neprijeten, plehek okus. Najboljša voda je studenčnica. Kako veselo je poslušati šolarke, ko pojejo:

Najboljše sladko vince
za deco belo je,
izpod peševja zvira,
prelepo sveti se.
Po logu tiho teče,
živinco napoji,
tudi ptičica brez plače
si žejo ugasi.

Od tega vinca glava
bolela te ne bo,
telo bo tvoje zdravo,
in spanje prav sladko.
Je čista voda zdrava
za deco majheno,
tak' mislim, da starejšim
tudi škodila ne bo.

Studenčnica ima dober, svež okus, ter te poživlja in okrepeča, če se je napiješ na žejo. Vse te lastnosti ima studenčnica radi tega, ker je trda voda; snežnica, dežnica, rečna in jezerska voda so pa mehke vode. Ime „trda voda“ so dale studenčnici pravzaprav naše kuharice; našle so namreč, da se meso in fižol ne skuhata dobro v studenčnici, da ostaneta trda.

Trdo in mehko vodo spoznaš na naslednji način. V čistem alkoholu ali vinskem cvetu raztopi mila! Par kapljic te raztopine prilij prekapani vodi ali kaki mehki vodi! Mešanica ostane čista in prozorna. Če pretreseš to mešanico mehke vode in mila v stekleničici, takoj se speni kakor krop, ki si v njem raztopil mila. Prilij pa alkoholovo raztopino mila trdi vodi; takoj se napravijo beli kosmiči, ki se naberejo na vrhu ali pa sesedejo na dnu. Trda voda se tudi noče peniti, ako ji prideneš mila; namesto pen dobiš zopet kosmiče, pene pa šele tedaj, ako priložiš prav mnogo mila.

Prav za prav je ta prikaz vsakemu že znan. Gospodinje tarnajo, da se perilo ne pere dobro v studenčnici in tudi ne v mariborski vodi, ker se porabi vse preveč mila; seveda, ko se naredijo iz mila namesto pen beli kosmiči, ki se ne raztopijo v vodi, in zategadelj tudi ne očistijo perila.

Gospodinja, ki hoče štediti, a vendar imeti čisto perilo, bo prala v rečni ali jezerski vodi, to je v mehki vodi.

Videl si, kako spoznaš trdo in mehko vodo. Zakaj je pa voda trda, zakaj mehka? Vsi poznate

apnenec, ki iz njega žejejo kmetje živo apno. Voda je trda, ker je v njej raztopljen apnenec; kjer ga ni, tam je voda mehka. Ta apnenec je zelo neprijeten v parnih kotlih, kjer se seseda iz vrele vode.

Železničarji ti lahko povejo, da se nabere v lokomotivnem kotlu kamenita skorja, kotlovec, ki jo je treba odstraniti od časa do časa, drugače kotel razpoči. Kaj ne, vsaka lokomotiva mora priti v takozvano malo popravo, ko prevozi okoli 10 000 kilometrov?

Apnenec najdeš v trdih studenčnicah; ni ga pa v mehkih potokih in rekah, in vendar se zberejo potoki in reke iz samih studencev. Glej ta poskus! K prekapani vodi prideni apnenčevega praška, dobiš ga pri drogistu ali v lekarni, ko si kupiš kredinega praška za zobe. Treseš, treseš, nič ne pomaga; prašek apnenec bi napravil vodo trdo, a se noče raztopiti v njej. Poskusi s kako drugo vodo, reci s sifonom ali sodavico, ki jo poznate vsi. Izprva je voda res še motna, po kratkem tresenju se izčisti, prašek zgine, ker se je raztopil v vodi. Ta sodavica sedaj ni samo čista, temveč tudi trda voda; zakaj, ako jej priliješ milovnice, se pokaže, že znani beli kosmiči.

Vsaka voda torej ne more biti trda, temveč samo tista, ki ima vsaj nekoliko teh lastnosti kakor sodavica. Kaj pa je pravzaprav posebnega v sodavici? Na izlizek pritrdi kavčukovo cev, drugi konec drži v stekleno kadičko pod navezujemo steklenico, a z r ko pritisni na držaj. Voda v kadički začne burkati, v poveznjeni steklenici se nabirajo mehurčki v večji in večji množini. Steklenica se napolni z neko snovjo, ki je brez barve in plinasta kakor zrak, ki napolnjuje sobo. Ta plin se imenuje ogljikov dvokis. Obrni steklenico in vtakni v njo gorečo vžgalico, takoj ngasne. Miška, ki jo položiš notri, se začne krčevito zvijati, potem se pa zlekne in pogine. Ravno tako se godi ljudem! Saj si slišal o nesrečah, ki se dogajajo v vinskih kletih v jeseni, ko vre mošt, in se dela pri vrvenju ogljikov dvokis. Kletar omedli in se zaduši, ako ga ne ponesejo takoj na sveži zrak.

Ogljikov dvokis je tedaj strupen samo pljučem, želodec pa ne škoduje; zakaj inace bi nam zdravniki prepovedali že davno sodavico, vse slatine in pivo. Narobe, ravno vsled ogljikovega dvokisa imajo te pijače tako prijeten oživljaljoč okus! Ponovi sedaj malo, kar si braal!

(Dalje sledi.)

Razne novice.

* Osebna vest. Okrajni komisar dr. H. pl. Koch-Thannheim je prestavljen od mariborskega okrajnega glavarstva k celjskemu.

* Odvetniške vesti. G. dr. Gvido Srebre, odvetnik v Brezicah, je opustil odvetništvo. — Namestnik umrlega odvetnika g. dr. Čučeka v Ptujju je g. dr. Franc Jurtela, odvetnik v Ptujju.

* Promocija. Včeraj, dne 7. t. m. je bil na graškem vsučilišču promoviran doktorjem prava naš rojak iz Slov. Lovrenca nad Mariborom g. Josip Fišinger, pravni praktikant pri kazenski sodnji v Gradcu.

* Iz finančne službe. Prestavljeni so davkarji: Franc Bartošek iz Marnberga v Murau, Vencel Horak iz Konjice v Slov. Bistrici in Aleksander Otto in Kozjega v Konjice. — Nadrespejenta finančne straže Fr. Menhart v Mariboru in H. Voršič v Celju sta imenovana za komisarja. Respecijent V. Verlič v Šmarju pri Jelšah gre v pokoj.

* Časopis za zgodovino in narodopisje. Izšel je 3. in 4. snopič tega uglednega časopisa z bogato vsebino.

* Strelovodni tečaj. Štajerski obrtno pospeševalni zavod v Gradcu bo priredil od 12. do 24. marca t. l. poučni tečaj za izdelovanje in izkuševanje strelovodov, če se oglasi zadostno število udeležencev. Pouk je brezplačen in se bo vršil vsak dan od 6. do 8. ure zvečer. Tečaj je za mehanike, kleparje, kotlarje, ključavničarje, ki imajo opraviti pri izdelovanju in napeljevanju strelovodov.

* Gradec. Slov. kršč. izobraževalno društvo „Domovina“ v Gradcu je imelo dne 28. januarja svoj redni občni zbor. Zadovoljno se lahko „Domovina“ ozira na preteklo društveno leto. Od zadnjega rednega obč. zbora dne 22. jan. 1905. do letošnjega rednega obč. zbora dne 28. jan. 1906. je imelo 864 K 85 v dohodkov in 758 K stroškov, torej 1623 K 66 v prometa. Čisti dobiček veselice, ki so se vršile od izvr. obč. zbora dne 30. julija 1905 do 28. jan. 1906 je znašal 271 K 82 v. To je lep dokaz, da se tudi v Gradcu izplača prirediti veselice, le prav morajo biti prirejene in dobro mora biti vse pripravljeno. Mesečina članov je iznašala